

Document de ședință

B9-0394/2023

29.9.2023

PROPUNERE DE REZOLUȚIE

depusă pe baza întrebării cu solicitare de răspuns oral B9-0026/2023

în conformitate cu articolul 136 alineatul (5) din Regulamentul de procedură

referitoare la segregarea și discriminarea copiilor romi în educație
(2023/2840(RSP))

Peter Pollák

în numele Grupului PPE

Petra Kammerevert, Massimiliano Smeriglio, Vilija Blinkevičiūtė

în numele Grupului S&D

Salima Yenbou

în numele Grupului Renew

Romeo Franz

în numele Grupului Verts/ALE

Elżbieta Kruk

în numele Grupului ECR

Niyazi Kizilyürek, José Gusmão, Marisa Matias

în numele Grupului The Left

Rezoluția Parlamentului European referitoare la segregarea și discriminarea copiilor romi în educație (2023/2840(RSP))

Parlamentul European,

- având în vedere întrebarea adresată Comisiei privind segregarea și discriminarea copiilor romi¹ în educație (O-000039/2023 – B9-0026/2023),
- având în vedere articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană, articolele 10 și 19 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și articolele 14, 20, 21, 22 și 24 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene,
- având în vedere Convenția europeană a drepturilor omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului,
- având în vedere Directiva Consiliului 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică (Directiva privind egalitatea rasială)²,
- având în vedere decizia Comisiei Europene de a iniția mai multe proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor [Republica Cehă (2014), Slovacia (2015) și Ungaria (2016)³] și de a trimite Slovacia, la 19 aprilie 2023, în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene pentru încălcarea normelor UE privind egalitatea rasială (Directiva 2000/43/CE) prin faptul că nu a abordat în mod eficace problema segregării copiilor romi în educație,
- având în vedere Decizia-cadru 2008/913/JAI a Consiliului din 28 noiembrie 2008 privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal⁴,
- având în vedere Recomandarea Consiliului din 12 martie 2021 privind egalitatea, incluziunea și participarea romilor⁵,
- având în vedere Cadrul strategic al UE pentru egalitatea, incluziunea și participarea romilor pentru perioada 2020 – 2030 din 7 octombrie 2020,
- având în vedere viziunea unui Spațiu european al educației până în 2025,

¹ „romi” este un termen generic care include o gamă largă de persoane de origine romă, printre care romi, sinti, kale, romanichels și boyash/rudari; deoarece termenul desemnează și grupuri precum ascali, egipteni, ieniși, domi, lomi, romi și abdali, dar și populații nomade, inclusiv nomazii etnici sau cei desemnați sub denumirea administrativă „gens du voyage”, precum și persoane care se identifică drept țigani, fără a le nega caracteristicile specifice.

² JO L 180, 19.7.2000, p. 22.

³ Cauzele INFR(2015)2025, INFR(2014)2174 și INFR(2015)2206.

⁴ JO L 328, 6.12.2008, p. 55.

⁵ JO C 93, 19.3.2021, p. 1.

- având în vedere Carta socială europeană,
- având în vedere comunicarea Comisiei din 9 ianuarie 2023 referitoare la raportul de evaluare privind cadrele strategice naționale pentru romi ale statelor membre (COM(2023)0007),
- având în vedere comunicarea Comisiei din 18 septembrie 2020 intitulată „O Uniune a egalității: Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025 (COM(2020)0565), care încurajează toate statele membre să elaboreze și să adopte planuri naționale de acțiune împotriva rasismului și a discriminării rasiale până la sfârșitul anului 2022,
- având în vedere rezoluția sa din 17 septembrie 2020 referitoare la implementarea strategiilor naționale de integrare a romilor: combaterea atitudinilor negative față de populațiile cu origini rome din Europa”⁶,
- având în vedere rezoluția sa din 5 octombrie 2022 referitoare la situația romilor care trăiesc în așezări în UE⁷,
- având în vedere rezoluția sa din 10 noiembrie 2022 referitoare la justiția rasială, nediscriminarea și combaterea rasismului în UE⁸,
- având în vedere rezoluția sa din 19 aprilie 2023 referitoare la combaterea discriminării în UE – îndelung așteptata directivă orizontală privind combaterea discriminării⁹,
- având în vedere rezoluția sa din 15 aprilie 2015 referitoare la Ziua internațională a romilor – atitudini negative împotriva romilor în Europa și recunoașterea de către UE a zilei comemorative a genocidului împotriva romilor din timpul celui de-al Doilea Război Mondial¹⁰,
- având în vedere rezoluția sa din 11 martie 2021 referitoare la drepturile copiilor în perspectiva Strategiei UE privind drepturile copilului¹¹,
- având în vedere Recomandarea de politică generală nr. 13 din 24 iunie 2011 a Comisiei Europene împotriva rasismului și intoleranței a Consiliului Europei privind combaterea atitudinilor negative față de romi și a discriminării împotriva romilor,
- având în vedere rezoluția sa din 8 martie 2022 referitoare la rolul culturii, educației, mass-mediei și sportului în combaterea rasismului¹²,
- având în vedere hotărârile nr. 5Cdo/102/2020 și nr. 5Cdo/220/2022 ale Curții Supreme slovace care confirmă discriminarea copiilor romi în educație și responsabilitatea

⁶ JO C 385, 22.9.2021, p. 104.

⁷ JO C 132, 14.4.2023, p. 29.

⁸ JO C 161, 5.5.2023, p. 10.

⁹ Texte adoptate, P9_TA(2023)0111.

¹⁰ JO C 328, 6.9.2016, p. 4.

¹¹ JO C 474, 24.11.2021, p. 146.

¹² JO C 347, 9.9.2022, p. 15.

municipalităților și a statului în această privință,

- având în vedere rezoluția sa din 12 februarie 2019 referitoare la necesitatea de a consolida cadrul strategic al UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor post-2020 și de a intensifica lupta împotriva atitudinilor negative față de romi¹³,
 - având în vedere rezoluția sa din 9 martie 2011 referitoare la Strategia UE privind incluziunea romilor¹⁴,
 - având în vedere Convenția ONU cu privire la drepturile copilului,
 - având în vedere articolul 136 alineatul (5) și articolul 132 alineatul (2) din Regulamentul său de procedură,
- A. întrucât toți copiii au dreptul să prospere și să-și dezvolte competențele și talentele prin accesul la o educație incluzivă, ne segregată și de calitate;
 - B. întrucât dreptul la o educație obligatorie de înaltă calitate, accesibilă și gratuită, inclusiv accesul la educația timpurie și preșcolară, ar trebui garantat tuturor copiilor, indiferent de originea lor etnică;
 - C. întrucât mii de elevi romi, care formează cea mai mare minoritate etnică din UE rămân grav discriminați la toate nivelurile de educație, din cauza lipsei de voință politică și a eșecului mai multor state membre de a aborda în mod eficace și de a depăși inegalitățile existente și cauzele profunde ale acestora;
 - D. întrucât persistența formelor multiple de discriminare, rasism și prejudecăți se află la originea segregării larg răspândite a elevilor romi în școli, în pofida interzicerii juridice a unor astfel de practici, astfel cum o prevăd cadrele naționale și internaționale;
 - E. întrucât această segregare educațională ia diferite forme, inclusiv frecventarea de către un număr disproporționat de copii romi a școlilor speciale pentru copii cu dizabilități mintale, clase sau secții segregate pentru elevii romi în cadrul școlilor generale mixte, precum și o prevalență a „școlilor ghetou”;
 - F. întrucât crearea unor sisteme educaționale paralele pentru copiii romi restricționează grav funcționarea corectă a democrației și a statului de drept, în special în ceea ce privește protecția drepturilor minorităților;
 - G. întrucât copiii romi se confruntă cu discriminare intersectorială și cu obstacole în calea participării egale la educație, cum ar fi neacoperirea costurilor asociate educației, segregarea spațială, lipsa unor facilități de îngrijire a copiilor în apropiere sau accesul inegal sau inexistent la învățământul online și/sau la distanță;
 - H. întrucât sărăcia și lipsa accesului la serviciile de bază și condițiile precare au un impact puternic asupra dezvoltării fizice, mentale și emoționale a copiilor și măresc riscul ca ei să abandoneze școala și să rămână în urmă în toate aspectele vieții lor adulte;

¹³ JO C 449, 23.12.2020, p. 2.

¹⁴ JO C 199 E, 7.7.2012, p. 112.

- I. întrucât participarea scăzută la învățământul preșcolar este un factor determinant principal al ratelor de abandon școlar timpuriu în rândul populației române, care sunt agravate și mai mult de începerea tardivă a școlii și de frecvența neregulată a școlii; întrucât participarea elevilor romi la învățământul secundar este obstructivă de factori precum deplasările, segregarea locativă și serviciile de consiliere deficitare;
- J. întrucât tratamentul discriminatoriu își are originea în prejudecățile structurale și instituționale împotriva romilor și este adesea agravat de sistemele naționale de educație care nu sunt adaptate pentru a lucra cu copii care provin din medii sociale și etnice diferite și din grupuri vulnerabile;
- K. întrucât diagnosticarea greșită bazată pe rezultatele testelor și instrumentelor discriminatorii și rasiste și părtinitoare din punct de vedere cultural și lingvistic afectează parcursul educațional al elevilor romi, în special al celor care provin din medii socioeconomice defavorizate; întrucât aceste teste identifică elevii romi ca având dizabilități mintale ușoare și, prin urmare, aceștia sunt plasați în mod sistematic în școli speciale pentru copii cu dizabilități mintale;
- L. întrucât, în loc ca acești copii să fie incluși și susținuți, ei primesc o educație de calitate inferioară, bazată pe programe școlare reduse, în școli speciale și în școli obișnuite, în clase segregate, frecventate în mare parte sau în exclusivitate de copii romi; întrucât acest lucru are consecințe negative și pe tot parcursul vieții pentru acești copii și perspectivele lor de viitor;
- M. întrucât profesorii și administratorii joacă un rol important în incluziunea copiilor romi și în crearea unui mediu sigur, fără discriminare, stigmatizare și intimidare, fenomene care ar putea fi agravate de gen, orientare sexuală sau dizabilitate; întrucât lipsa unui personal bine pregătit și a unor resurse financiare suficiente reprezintă unul dintre obstacolele în calea incluziunii copiilor romi în școlile obișnuite;
- N. întrucât situația din cei nouă ani de la lansarea de către Comisie a primei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor privind segregarea și discriminarea copiilor romi în educație nu s-a îmbunătățit, chiar dacă o parte semnificativă din fondurile UE a fost pusă la dispoziție pentru a sprijini statele membre în cauză în punerea în aplicare a diferitelor măsuri de sprijin;
- O. întrucât datele disponibile din diferite surse la nivelul UE și la nivel național, inclusiv sondajul Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene din 2021 privind romii¹⁵ și raportul de evaluare al Comisiei privind cadrele strategice naționale pentru romi din statele membre din ianuarie 2023, indică faptul că măsurile propuse nu sunt puse în aplicare și monitorizate în mod eficace și riguros de către statele membre în cauză și par a fi insuficiente în raport cu amploarea provocărilor;
- P. întrucât pandemia de COVID-19 a exacerbă discriminarea copiilor romi, mulți dintre ei nefiind în măsură să țină pasul cu ritmul rapid al tranziției către educația digitală din cauza condițiilor lor de viață și a posibilităților reduse de a învăța acasă, a lipsei dispozitivelor digitale și a accesului limitat la internet sau a unor cursuri de sprijin accesibile; întrucât decalajele educaționale sunt agravate și mai mult de decalajul digital

¹⁵ <https://fra.europa.eu/ro/publication/2022/roma-survey-findings>.

tot mai accentuat dintre copiii romi și cei de altă etnie;

- Q. întrucât prevalența discriminării împotriva romilor în multe state membre împiedică coeziunea UE, consolidează sentimentele împotriva romilor și intoleranța, alimentează rasismul și radicalizarea în societățile noastre și este incompatibilă cu legile, obligațiile statelor și normele și valorile consacrate în tratatele UE și în Carta drepturilor fundamentale;
- R. întrucât executarea mai multor hotărâri importante ale Curții Europene a Drepturilor Omului, cum ar fi hotărârea sa din 13 noiembrie 2007 în cauza *D.H. și alții/Republica Cehă* (57325/00) și hotărârea din 29 ianuarie 2013 în cauza *Horváth și Kiss/Ungaria* (11146/11), care a devenit definitivă la 29 aprilie 2013, rămâne pendinte sau aceste hotărâri nu sunt puse în aplicare efectiv, uneori la mai mult de 15 ani după ce au fost pronunțate;
1. invită Comisia și statele membre să abordeze de urgență situația copiilor romi aflați în sistemul de educație într-un mod cuprinzător și eficace, cu politici adecvate pe termen scurt și lung, susținute de suficiente fonduri din partea UE și fonduri naționale; își reiterează apelul adresat tuturor statelor membre de a-și asuma responsabilitatea prealabilă de a-și respecta angajamentele și de a-și îndeplini obligațiile care le revin în temeiul dreptului UE și al dreptului internațional pentru a se asigura că toți copiii, inclusiv copiii romi, beneficiază de egalitatea de șanse și de gratuitatea educației și se bucură de dreptul la educație;
 2. regretă segregarea persistentă a copiilor romi în școli speciale, precum și în cadrul sistemelor educaționale obișnuite; subliniază că testarea psihologică standardizată utilizată în unele state membre nu ar trebui utilizată pentru a refuza sau a întârzia intrarea copiilor în școlile obișnuite; solicită crearea unor garanții pentru a preveni această practică;
 3. invită statele membre să elimine practicile de segregare continuă a copiilor romi, să pună în aplicare strategii cuprinzătoare de desegregare cu obiective clare, resurse suficiente și calendare clare și ambițioase, să adopte metode de învățare incluzive, să garanteze accesul deplin al copiilor romi la activitățile școlare și să desfășoare campanii de combatere a discriminării în școli; subliniază că reformele educaționale ar trebui să fie realizate în strânsă cooperare cu toate părțile interesate relevante de la nivel național, regional și local, inclusiv cu reprezentanți ai comunităților rome, ai părinților romi și ai organizațiilor societății civile conduse de romi, precum și cu profesioniștii din învățământ;
 4. consideră că eliminarea segregării și a discriminării în școli ar trebui să fie însoțită de măsuri socioeconomice de eliminare a sărăciei și a excluziunii sociale și de creștere a nivelului de trai al comunităților rome, ceea ce ar rupe cercul vicios al sărăciei intergeneraționale și al condițiilor de învățare acasă limitate;
 5. invită statele membre să exploateze noi modalități de includere și implicare a copiilor romi în educația digitală, inclusiv prin creșterea investițiilor pentru îmbunătățirea accesibilității infrastructurii digitale și a alfabetizării digitale, în scopul de a-i pregăti pentru era digitală;

6. invită statele membre să sprijine educația femeilor și fetelor rome, punând un accent deosebit pe importanța științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STIM) și pe combaterea abandonului școlar; subliniază necesitatea de a aborda inegalitățile de gen și de a garanta că fetele rome nu sunt excluse din nicio politică de incluziune;
7. salută decizia Comisiei Europene de a iniția mai multe proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor [Republica Cehă (2014), Slovacia (2015) și Ungaria (2016)] pentru neaplicarea corectă a Directivei privind egalitatea rasială și de a trimite Slovacia în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene în 2023 pentru încălcarea legislației UE prin faptul că nu a abordat în mod eficient problema segregării copiilor romi în educație; constată, cu toate acestea, că aceste proceduri de încălcare a dreptului comunitar nu au dus la eliminarea efectivă a cauzelor discriminării și nu au remediat situația, deoarece măsurile luate de statele membre nu sunt nici cuprinzătoare și nici nu au fost puse în aplicare în mod eficient;
8. este ferm convins că Comisia ar trebui să facă tot posibilul pentru a preveni încălcarea drepturilor omului și a valorilor fundamentale ale UE, pornind de la prevenirea eficace a utilizării fondurilor UE pentru a sprijini practici discriminatorii în statele membre, inclusiv în educație; își reiterează, prin urmare, apelul de a institui un mecanism de alertă timpurie pentru raportarea riscurilor de abuz sau de utilizare necorespunzătoare a fondurilor UE alocate pentru abordarea situației romilor și invită Comisia să informeze periodic publicul cu privire la eficiența și rezultatele concrete ale exercițiilor sale de monitorizare;
9. invită statele membre să își intensifice eforturile de eliminare a discriminării structurale și sistemice, inclusiv în domeniul educației, care, pe lângă dimensiunile politice, sociale, economice și istorice fundamentale, funcționează și prin intermediul anumitor norme, rutine, atitudini și comportamente care ar putea fi rasiste și care creează obstacole în calea realizării unei egalități reale și a egalității de șanse;
10. reamintește că participarea copiilor romi la educația timpurie și preșcolară are un impact pozitiv asupra dezvoltării lor și a rezultatelor lor școlare, în ceea ce privește obținerea de locuri de muncă decente și de calitate, accesul la locuințe și o viață fără discriminare, ceea ce rupe ciclul marginalizării și dezavantajării; invită statele membre să îmbunătățească disponibilitatea și accesibilitatea infrastructurii de învățământ timpuriu, preșcolar și obligatoriu, precum și a serviciilor de înaltă calitate și favorabile incluziunii;
11. invită statele membre să monitorizeze în mod sistematic riscurile de abandon școlar și inegalitățile în materie de acces la educație la toate nivelurile, pentru a permite intervenții în timp util, atât în ceea ce privește ajutorul pedagogic și consilierea individuală, cât și activitățile extrașcolare pentru copii și părinții acestora; subliniază că implicarea semnificativă a părinților romi ar contribui și la combaterea riscului de abandon școlar al copiilor;
12. regretă faptul că școlile frecventate de copiii romi au adesea o capacitate insuficientă, își desfășoară activitatea în două schimburi, sunt situate în clădiri separate, învechite sau în școli-container și oferă o educație de calitate inferioară standardelor, în care copiii romi sunt izolați de colegii lor care nu sunt romi;

13. invită statele membre să investească în formarea cadrelor didactice pentru a le mări capacitatea de a asigura o predare adecvată copiilor romi, axată în special pe sensibilitatea la cultura și identitatea romilor, și să introducă strategii pozitive de promovare a toleranței și de combatere a comportamentelor discriminatorii și ostile romilor; invită statele membre să aloce mai multe resurse financiare asistenților didactici bine pregătiți;
14. încurajează statele membre în cauză să utilizeze în mod eficace resursele financiare puse la dispoziție în cadrul diferitelor instrumente financiare naționale și ale UE, inclusiv Erasmus +, Fondul social european Plus, Fondul european de dezvoltare regională și Mecanismul de redresare și reziliență, pentru a consolida infrastructura și serviciile educaționale, ceea ce ar permite, de asemenea, copiilor romi să aibă acces la o educație de calitate și favorabilă incluziunii;
15. invită Comisia să evalueze discriminarea de mediu care afectează zonele locuite de comunitățile rome și să abordeze impactul potențial al condițiilor de mediu negative asupra calității educației și stării de bine a copiilor romi;
16. subliniază că una dintre modalitățile de combatere a stereotipurilor și a sentimentelor împotriva romilor este de a educa publicul cu privire la istoria romilor, inclusiv cu privire la victimele rome ale Holocaustului, obiceiurile, cultura și limba romilor, pentru a crea o punte către o mai bună înțelegere, precum și pentru a face schimb de bune practici;
17. invită statele membre să se asigure că politicile publice și serviciile universale din domeniile planificării politicilor privind educația, ocuparea forței de muncă, asistența medicală, locuințele, serviciile sociale, transportul, sistemele de venit minim și legislația privind combaterea discriminării vizează și includ romii în mod eficace și nediscriminatoriu, inclusiv pe cei care locuiesc în zone rurale îndepărtate;
18. invită statele membre să se asigure că, atunci când elaborează, pun în aplicare și monitorizează planurile naționale de acțiune împotriva rasismului, toate acțiunile se bazează pe date fiabile și solide de calitate; invită Comisia și statele membre să mărească disponibilitatea datelor privind participarea copiilor romi la educație și formare, respectând totodată cadrele legislative naționale ale statelor membre și caracterul sensibil al acestor date¹⁶;
19. invită Comisia să reflecteze asupra educației copiilor romi în evaluarea sa în cadrul viziunii unui Spațiu european al educației până în 2025, care stabilește un nivel ridicat de ambiție europeană în domeniul educației pentru toate statele membre ale UE, se axează pe îmbunătățirea echității și a incluziunii în educație și formare și stă la baza angajamentului UE de a promova libertățile fundamentale, toleranța și nediscriminarea și prin educație;

¹⁶ „Guidelines on improving the collection and use of equality data” (Orientări privind îmbunătățirea colectării și utilizării datelor privind egalitatea), Grupul la nivel înalt privind nediscriminarea, egalitatea și diversitatea, iulie 2018. Curtea de Conturi Europeană a recomandat elaborarea unor metodologii adecvate de colectare a datelor relevante privind incluziunea romilor în toate statele membre. „Inițiativele politice ale UE și sprijinul financiar pentru integrarea romilor: s-au înregistrat progrese semnificative în ultimul deceniu, dar sunt necesare eforturi suplimentare pe teren”, Raportul special nr. 14/2016.

20. solicită Comisiei să monitorizeze și să evalueze progresele înregistrate, să faciliteze schimbul de bune practici și să ofere expertiză, coordonare și asistență tehnică statelor membre în cauză;
21. consideră că incapacitatea sistemică de a combate discriminarea constituie o amenințare directă la adresa statului de drept și a democrației și, prin urmare, ar trebui abordată în raportul anual al Comisiei privind statul de drept, precum și prin alte măsuri ale UE dedicate protejării democrației și a statului de drept;
22. reamintește că neexecutarea hotărârilor reprezintă o încălcare a principiilor statului de drept; îndeamnă Comisia să monitorizeze punerea în aplicare a hotărârilor relevante ale Curții Europene a Drepturilor Omului și ale instanțelor statelor membre și să declanșeze măsurile prevăzute în Regulamentul privind condiționalitatea legată de statul de drept¹⁷, în cazul în care o astfel de neexecutare afectează sau riscă să afecteze grav buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau protecția intereselor financiare ale Uniunii;
23. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Comisiei, Consiliului, precum și guvernelor și parlamentelor statelor membre.

¹⁷ Regulamentul (UE, Euratom) 2020/2092 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2020 privind un regim general de condiționalitate pentru protecția bugetului Uniunii (JO L 433 I, 22.12.2020, p. 1).